

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»**

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІЗНЕСУ ТА ПРАВА**

ВИПУСК 36

СЕРІЯ ЕКОНОМІЧНА. СЕРІЯ ЮРИДИЧНА

Збірник наукових праць
з економічних та юридичних наук

Львів
2023

ISSN: 2663-0117
УДК: 336 (075.8)
34 (075.8)
Н 34

У збірнику опубліковано результати наукових досліджень професорсько-викладацького складу та співробітників Львівського університету бізнесу та права, а також інших українських вищих навчальних закладів, в яких висвітлено проблемні аспекти досліджень у галузі економічних та юридичних наук.

Наказами Міністерства освіти та науки України № 1301 від 15.10.2019 та № 1643 від 28.12.2019 «Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична» включено до переліку фахових видань України (категорія «Б»), у яких можна публікувати результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата економічних та юридичних наук.

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 14346-3317Р від 14.08.2008 р.

Мови видання: українська, німецька, англійська, польська (змішаними мовами)

Тематична спрямованість журналу: висвітлення наукових досліджень у галузях правознавства, економіки, філософії, журналістики та інформатики

Збірник представлено в міжнародних наукометричних базах даних, репозиторіях і пошукових системах: CiteFactor – Academic Scientific Journal (з 2018 р.), Google Scholar (з 2016 р.), OpenAIRE (з 2018 р.), Scientific Periodicals Ukraine Vernadsky National Library of Ukraine (з 2009 р.) та ін.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського університету бізнесу та права
(протокол № 8 від 30.03.2023 року)*

Головний редактор: Ю. Півоварські, доктор юридичних наук, професор

Редакційна колегія:

Л. І. Сопільник, доктор юридичних наук, доктор технічних наук, професор, Заслужений винахідник України; В. Л. Ортинський, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України; Л. А. Янковська, доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України; С. В. Глущенко, доктор юридичних наук, Заслужений юрист України; В. В. Сердюк, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України; О. М. Балинська, доктор юридичних наук, професор; Н. П. Бортник, доктор юридичних наук, професор; Т. З. Гарасимів, доктор юридичних наук, професор; М. В. Косюта, доктор юридичних наук, професор; Л. Г. Чистоклетов, доктор юридичних наук, професор; І. В. Зозуля, доктор юридичних наук, професор; В. Порада, доктор юридичних наук, професор; В. Віцен, доктор юридичних наук, професор; В. В. Костицький, доктор юридичних наук, професор; Р. Л. Сопільник, доктор юридичних наук, професор; О. Г. Комісаров, доктор юридичних наук, професор; Н. Ю. Мельничук, доктор юридичних наук, професор; Р. Я. Заяць, доктор юридичних наук, доцент; С. В. Слінько, доктор юридичних наук, професор; Ж. В. Завальна, доктор юридичних наук, професор; Р. І. Крамар, кандидат юридичних наук, доцент; Ю. І. Семчук, кандидат юридичних наук; Ж. В. Семчук, доктор економічних наук, професор; Л. Сулковські, доктор економічних наук, професор; М. Матія, доктор економічних наук, професор; С. В. Князь, доктор економічних наук, професор; Н. Г. Георгіаді, доктор економічних наук, професор; Р. З. Патора, доктор економічних наук, професор; Л. Т. Шевчук, доктор економічних наук, професор; В. М. Юзевич, доктор фізико-математичних наук, професор; В. Я. Брич, доктор економічних наук, професор; М. І. Козоріз, доктор економічних наук, професор; Ю. В. Пинда, доктор економічних наук, професор; В. В. Скупейко, доктор економічних наук; І. В. Петрик, доктор економічних наук; О. Ю. Бочко, доктор економічних наук, професор; Н. Ф. Павленчик, доктор економічних наук, доцент; Р. М. Скриньковський, кандидат економічних наук, професор; Є. Ружінська, кандидат економічних наук, доцент; Б.-П.О. Кошовий, кандидат економічних наук; Ю. О. Романишин, кандидат історичних наук, доцент.

Рецензенти:

М. А. Микитюк, доктор юридичних наук, доцент;
О. Г. Яновська, доктор юридичних наук, професор;
Л. Г. Ліпич, доктор економічних наук, професор;
М. І. Пітюлич, доктор економічних наук, професор;
Л. М. Федоришина, доктор економічних наук, доцент.

Адреса редакції університету: 79021, м. Львів, вул. Кульпарківська, 99; тел. (032) 292-78-50. Офіційний веб-сайт видання <https://nzlubr.org.ua>.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з поглядами редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Передруки і переклади можливі лише за згодою авторів і редакції.

Каленська В. П.

*кандидат економічних наук,
кафедра математичного аналізу,
бізнес-аналізу та статистики,*

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0003-0995-1489>*

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 2022

JEL Classification: E00

SECTION “ECONOMICS”: Економіка

Анотація. На додаток до багатьох викликів, з якими стикається українська економіка, а саме COVID-19, зростання цін на газ та інші енергоносії, додалася війна. Метою даної статті є оцінка та прогнозування основних макроекономічних показників України під час війни 2022. В даному дослідженні використовується набір фактичних макроекономічних показників за період 2017-2021 років. Зовнішня агресія і загальний інформаційний фон про ескаляцію військових ризиків чинять фундаментальний негативний вплив на ділові очікування вітчизняних підприємців та іноземних інвесторів і значно погіршують настрій українських громадян і домогосподарств. Це різко збільшує фінансові ризики, знижує кредитні рейтинги України і погіршує умови доступу і вартість запозичень.

Ключові слова: ВВП, інвестори, прогнозування, війна, макроекономічні показники.

Annotation. In addition to the many challenges facing the Ukrainian economy, namely COVID-19, rising gas and other energy prices, war has been added. Russia's invasion of Ukraine on February 24, 2022 led to the suspension of imports of most product categories, as many enterprises suffered physical losses, infrastructure was damaged, and foreign partners suspended cooperation with Ukraine due to increased risks. In this situation, Ukrainian businesses had to survive and do everything possible to save jobs, the enterprises/industries themselves and the country itself. The purpose of this article is to assess and forecast the main macroeconomic indicators of Ukraine during the 2022 war. 2021 was chosen as the basis for calculations, which served as the base year for further calculations. This study uses a set of actual macroeconomic indicators for the period 2017-2021. Forecast data from the International Monetary Fund, the World Bank, the Government of Ukraine and official statistics were used to predict the tactical level of Ukraine's GDP in 2022-2023. The paper analyzes and forecasts Ukraine's GDP for 2022-2023. The forecast of expected indicators is based on data for previous years. The GDP forecast is based on real GDP growth forecasts for 2023 and the GDP growth rate in all subsequent years at the level of 5% annually. Even if optimistic forecasts are implemented, Ukraine will be able to reach GDP at the level of 2021 only according to forecasts of the Ukrainian government in 2036, the IMF - in 2032, and the World Bank Group - in 2034. When assessing the possible volume of GDP decline, it is advisable to take into account the regional structure of its formation, taking into account the territories under occupation. The analysis showed that the territories that were occupied and are currently under occupation account for about a third of total GDP production. Taking into account the regional structure of GDP production and taking into account the gap in production chains, distribution schemes and logistics links, we believe that the expected volume of GDP decline will be close to the

forecast of the International Monetary Fund and will amount to 35%. External aggression and the general information background about the escalation of military risks have a fundamental negative impact on the business expectations of domestic entrepreneurs and foreign investors and significantly worsen the mood of Ukrainian citizens and households. This dramatically increases financial risks, lowers Ukraine's credit ratings, and worsens access conditions and borrowing costs.

Keywords: GDP, investors, forecasting, war, macroeconomic indicators.

Вступ

Ось вже 1 рік Україна бореться за свою незалежність і цілісність. Втрати від війни - це не тільки прямі втрати, а й упущений дохід і упущені перспективи, звуження можливостей розвитку. Крім заподіяння матеріальної шкоди, військові конфлікти можуть призвести до глибокої економічної рецесії, високого рівня інфляції і погіршення бюджетної та фінансової ситуації. Нестабільність внутрішнього ринку (викликана війною) знижує рівень довіри як інвесторів, так і споживачів, руйнує торгові ланцюги і негативно впливає на довгострокову продуктивність країни, інвестиційну привабливість, туризм і податкові надходження.

Збройна агресія Російської Федерації висвітила загрози та виклики економічному суверенітету України: порушення економічного та митного простору держави; експропріація державної власності, майна фізичних та юридичних осіб на окупованих територіях, майнові втрати внаслідок воєнних дій; створення перешкод сталому економічному розвитку; створення фізичних бар'єрів для фінансової та економічної діяльності на внутрішньому та зовнішньому ринках; руйнування національної критичної інфраструктури за допомогою фізичного, економічного та інформаційного впливу; використання економічної залежності для отримання політичного контролю і т. д. втрати України від військової агресії важко оцінити, оскільки не всі з них можуть бути оцінені в грошовому вираженні.

Вивченню соціально-економічного стану та макроекономічних показників України присвячені роботи вітчизняних вчених: Вноровский Г.Я. [1], Ганзиська Т. [2], Гіржева О.М. [3], Гонта О. [4], Орел М.В. [5], Селіверстова Л.С. [6], Школьник І.О., Васильєва Т.А., Леонов С.В. [7], Щербань О.Д. [8] та багато інших. Однак в даний час практично не існує робіт, пов'язаних з аналізом соціально-економічного стану України під час війни, тому ця тема є актуальною і потребує подальшого розвитку.

Метою даної статті є оцінка та прогнозування основних макроекономічних показників України під час війни 2022.

Результати

В якості основи для розрахунків був обраний 2021 рік, який послужив базовим роком для подальших розрахунків. В даному дослідженні використовується набір фактичних макроекономічних показників за період 2017-2021 років. Для прогнозування тактичного рівня ВВП України у 2022-2023 роках були використані прогнозні дані Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Уряду України та офіційної статистики.

Інститут економіки та миру щорічно, починаючи з 2007 року, розраховує Глобальний індекс миру (GPI). Цей показник заснований на всебічному аналізі 23 ідентифікаторів для кожної з 163 країн, включених до списку. Рейтинг країн за цим індексом базується на частці витрат на насильство у ВВП країни, виражений у відсотках. Найвищий рейтинг з найбільшою часткою військових витрат у 2022 році займає Сирія, де військові витрати становлять 80% ВВП, Південний Судан - 41% і Центральноафриканська Республіка - 37% відповідно. За підсумками 2020 року Україна посіла 29-е місце з показником 12% ВВП на війну. За 9 років вартість війни на душу населення в Україні збільшилася в 10 разів, а частка ВВП, використовувана для фінансування насильства, збільшилася майже в 4 рази з 3,3% до 12% ВВП. Зниження рівня насильства лише на 10% заощадило б 1,6 трлн доларів, що еквівалентно внеску російської економіки у світову економіку (інститут економіки та

миру. Агресія Росії кардинально змінила бюджетну політику провідних країн світу, які вже оголосили про збільшення своїх оборонних бюджетів. Розрив ланцюгів поставок продовольства і збільшення військових витрат призвели до зростання інфляції. Прогнозований рівень інфляції в США становить 8%, а в Європейському Союзі - 7% на рік [5].

Україна зазнала великих втрат людського капіталу. Крім того, серйозною проблемою є внутрішньо переміщені особи. За даними Міжнародної організації з міграції, станом на кінець травня 2022 року кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні досягла 7,7 мільйона.

Втрати інфраструктури внаслідок бойових дій надзвичайно важко визначити, оскільки інформацію можна отримати лише зі звільнених територій. Для оцінки втрат інфраструктури був запущений проект "Росія заплатить", який фокусується на оцінці прямих втрат фізичної інфраструктури України в результаті війни (руйнування житлових будинків, інженерних мереж, автомобільних і залізниць, освітніх і медичних установ і т.д.) і оцінці фінансової вартості цих втрат.

В умовах війни оцінка рівня потенційного ВВП і розриву ВВП стає вельми гострою. Вивчення розривів у ВВП дасть можливість в короткостроковій перспективі швидко коригувати заходи макроекономічної політики, а в середньо- і довгостроковій перспективі приймати системні рішення щодо реалізації державної структурної політики [6]. Розрив у ВВП розраховується як різниця між фактичним рівнем ВВП та його потенційним рівнем. На відміну від основних макроекономічних показників (номінальний і реальний ВВП, інфляція, безробіття, державний борг і т.д.), значення потенційного ВВП і розривів у ВВП не відображені в офіційній статистиці і тому вимагають кількісної та якісної оцінки на основі статистичних методів.

Результати розрахунків статистичних характеристик часових рядів ВВП України за 2017-2021 роки та їх прогноз на 2022-2023 роки наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Аналітичні характеристики часових рядів ВВП

Рік	Обсяг ВВП (млн доларів США)	Абсолютний приріст (млн доларів США)		Темп зростання (%)	
		Базовий	Ланцюговий	Базовий	Ланцюговий
2017	112,154.0	-	-	-	-
2018	130,832.0	18,678.0	18,678.0	117	117
2019	153,781.0	41,627.0	22,949.0	137	118
2020	155,582.0	43,428.0	1,801.0	139	101
2021	197,097.0	84,943.0	41,515.0	176	127
Середнє значення	149,889.2	21,235.75		115	
Прогнозні дані (млн доларів США)					
2022		218,333.00		224,691.00	
2023		239,569.00		256,147.00	

Джерело: складено автором

Результати прогнозування показують, що в Україні спостерігається тенденція до поступового якісного зростання ВВП. Після кризи 2014-2015 років, пов'язаної з анексією Криму та окупацією Донецької та Луганської областей, в 2017-2019 роках в Україні була сформована основа для подальшого якісного економічного зростання. Загальна ситуація в економіці на кінець 2019 року свідчила про поступове формування основи для подальшого поступального економічного розвитку. Однак у 2020 році Україна зіткнулася з пандемією COVID-19. Вжиті урядом заходи дали результати, які проявилися у вигляді реального зростання ВВП на 4% у 2021 році. Економічна ситуація в країні станом на кінець 2021 року мала тенденцію до поступового відновлення.

Війна внесла суттєві корективи в економічну ситуацію в країні, що, безумовно, позначиться на скороченні ВВП. Досі немає єдиного підходу до очікуваного рівня зниження ВВП у 2022 році. Так,

Група Світового банку у своєму огляді "перспективи світової економіки" прогнозує скорочення ВВП України у 2022 році на 45%. Міжнародний валютний фонд прогнозує 35%-ний спад економіки України у 2022 році. Український уряд прогнозує падіння валового внутрішнього продукту України через повномасштабну війну Росії проти України у 2022 році в діапазоні від 30 до 50%. Українська інвестиційна компанія Dragon Capital очікує, що ВВП України впаде на 30% у 2022 році в умовах затяжної війни до кінця року. Кожна з перерахованих вище установ використовує свою власну методологію прогнозування, тому результати настільки різні. Однак війна триває. Отже, будь-які прогнози, зроблені на даному етапі розвитку подій, не можуть вважатися точними.

При оцінці можливого обсягу зниження ВВП доцільно враховувати регіональну структуру його формування з урахуванням територій, що знаходяться під окупацією. Аналіз показав, що на території, які були окуповані і в даний час знаходяться під окупацією, припадає близько третини загального обсягу виробництва ВВП. Враховуючи регіональну структуру виробництва ВВП і беручи до уваги розрив виробничих ланцюжків, схем розподілу і логістичних зв'язків, ми вважаємо, що очікуваний обсяг зниження ВВП буде близький до прогнозу Міжнародного валютного фонду і складе 35%.

Тактична оцінка ВВП буде ґрунтуватися на прогнозах Уряду України, МВФ і Світового банку, зроблених в довоєнний період і враховують вплив війни (Таблиця 2).

Таблиця 2

Реальні та прогнозовані дані щодо ВВП України у 2021-2023 роках

Показник	Темпи зростання реального ВВП (%)			Прогнозований рівень ВВП (мінімум у доларах США)		Очікувані втрати ВВП від війни (мінімум у доларах США)	
	2021	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Прогноз Уряду України							
Виключаючи війну	4.1	3.8	4.7	204,586.2	214,201.8		
Враховуючи наслідки війни	3.4	-50.0	2.1	98,548.3	100,617.8	106,038.0	113,584.0
Прогноз МВФ							
Виключаючи війну	4.2	3.4	3.6	208,713.9	2162,276.0	77,511.0	82,269.0
Враховуючи наслідки війни	3.4	-35.0	2.1	131,203.2	133,958.4		
Прогноз Світового банку							
Виключаючи війну	3.8	3.4	3.1	208,113.4	214,564.9	98,053.0	102,194.0
Враховуючи наслідки війни	3.4	-45.1	2.1	110,060.0	112,371.2		

Джерело: складено автором

Згідно з методом ГЕП-аналізу, на першому етапі розраховуються очікувані показники з метою виявлення розбіжностей між обсягами "мирного" ВВП, прогнозованого без військових дій, і обсягами ВВП в умовах війни. Прогноз очікуваних показників виконується на основі прогнозів попередніх років з використанням в якості основи даних за 2021 рік. Для того, щоб оцінити реальні економічні втрати,

Реальний ВВП України в гривнях перераховано в доларовий еквівалент за середньорічним офіційним обмінним курсом. Після розрахунку всіх показників встановлюються розриви між показниками "мирного" ВВП і обсягом ВВП, розрахованим з урахуванням наслідків війни.

Прогноз очікуваних показників здійснюється на основі даних за попередні роки. Прогноз обсягів ВВП заснований на прогнозах реального зростання ВВП на 2023 рік і темпах зростання ВВП у всі наступні роки на рівні 5% щорічно. Навіть при реалізації оптимістичних прогнозів Україна

зможе досягти ВВП на рівні 2021 року тільки за прогнозами українського уряду в 2036 році, МВФ - в 2032 році, Групи Світового банку - в 2034 році.

Зниження реального ВВП має численні наслідки для економіки, що проявляються в зниженні податкових надходжень - відрахування до бюджетів різних рівнів, доходи державного сектора і консолідований бюджет. Для того, щоб їх розрахувати, були зроблені припущення про можливе зростання ВВП в 2022 році в доларовому вираженні на рівні довоєнних припущень, зроблених відповідними інститутами Урядом України - 3,8%, МВФ і Світовим банком - 3,4%. При розрахунку прогнозованих фінансових обсягів у 2022 році ми екстраполювали відповідні дані на 2021 рік. Таким чином, частка перерозподілу за рахунок доходів сектору державного управління склала 39,98%; доходи консолідованого бюджету-30,45%; в т. ч. податкові надходження консолідованого бюджету-26,63% (офіційний сайт Міністерства фінансів України, 2022 рік) (таблиця 3).

Таблиця 3

Розрахунок потенційних бюджетних втрат України у 2022 році (млн доларів США)

Назва установи	Очікуваний обсяг втрат ВВП	Потенційні втрати у 2022 році загальний уряд	Консолідований бюджет	Податкові надходження від
Уряд України	-106,038.0	-42,394.0	-32,289.0	-28,238.0
Міжнародний валютний фонд	-77,511.0	-30,989.0	-23,602.0	-20,641.0
Група Світового банку	-96,853.0	-38,722.0	-29,492.0	-25,792.0

Джерело: складено автором

Скорочення ВВП є причиною скорочення фінансових ресурсів, перерозподілених через державний сектор, в діапазоні від 30 до 42 мільярдів доларів США, доходів консолідованого бюджету з 23,6 до 32,3 мільярда доларів. Доларів США та податкові надходження з 20,6 до 28 мільярдів доларів США. Враховуючи той факт, що Україна все ще знаходиться в стані війни і кожен день на фінансування військових дій з державного бюджету витрачається 2 мільярди гривень, а втрати для економіки країни складають 4 мільярди доларів, навантаження на бюджет буде тільки збільшуватися. Збільшені ризики, пов'язані з військовими діями, зумовили необхідність переформатування фінансової системи України з метою зміцнення основ фінансової стабільності.

Через неможливість збільшити обсяг податкових надходжень до бюджету зростає роль офіційних кредиторів. З початку військового вторгнення Україна отримувала фінансову допомогу від міжнародних фінансових кредиторів і донорів в рамках двох типів програм: програм, спрямованих на загальну підтримку макроекономічної стабільності в країні (інструмент швидкого фінансування МВФ і макроекономічна допомога ЄС), і програм, спрямованих на розвиток зв'язків з конкретні секторальні проблеми в області безпеки, охорони здоров'я, закупівель продовольства, палива, медикаментів і т. д. [8]. Важливим макроекономічним наслідком війни є збільшення державного боргу. Сьогодні військові витрати майже повністю фінансуються за рахунок позик. Обсяг державного боргу за перші чотири місяці 2022 року збільшився на 183,65 млрд грн, у тому числі внутрішній державний борг становив 33,81 млрд грн, зовнішній державний борг - на 159,79 млрд грн, а гарантований державою борг зменшився на 9,91 млрд грн.

Оскільки війна все ще триває, а витрати на війну фінансуються за рахунок боргів, витрати на погашення державного боргу будуть тільки збільшуватися. Наслідком зростання державного боргу і платежів по ньому є не тільки зростаюча інфляція, зростаючі процентні ставки, а й обмеження майбутніх рішень по державних витратах - оскільки зобов'язання держави значні, здатність витрачати бюджетні кошти на Промислові інвестиції, енергетику, інфраструктуру і освіту обмежена.

Падіння ВВП неминуче супроводжується одночасним падінням вартості національної валюти. МВФ не прогнозує можливий рівень інфляції в Україні у 2022 році, група Світового банку у квітні прогнозувала інфляцію на рівні 15%, а на початку травня погіршила її до 20%. НБУ зазначає, що інфляція у 2022 році може перевищити 20%, але залишиться контрольованою. За підсумками травня 2022 року інфляція зросла на 2,7%, що в річному вираженні еквівалентно 18%.

Тиск на вартість національної валюти надають зовнішні і внутрішні фактори. Серед зовнішніх-глобальні тенденції, що впливають на вартість гривні, найбільший вплив має зростання цін на енергоносії. Внутрішні фактори пов'язані виключно з війною, і найбільш впливовими з них є розрив логістичних ланцюжків, руйнування виробничих підприємств, зростання витрат виробництва і зростаючий попит з боку населення на певні групи товарів. Динаміка споживчої інфляції вказує на тиск з боку споживачів. Крім того, навмисне знищення Росією продовольчих складів, магазинів, блокада портів і збиток інфраструктурі підвищують інфляційні ризики. Слід зазначити, що агресія Російської Федерації викликала прискорення інфляції не тільки в

Україні, але і по всьому світу. Перегляд провідними країнами світу своїх бюджетів у напрямку збільшення оборонних бюджетів та надання військової підтримки Україні є причиною девальвації національних валют [6].

Високий рівень невизначеності і паніки серед громадян призвів до збільшення попиту на валюту, що, в свою чергу, природним чином призвело до девальвації гривні. Враховуючи високу залежність української економіки від імпорту, коливання обмінного курсу стали ще одним суттєвим фактором зростання інфляції. Водночас ажіотажний попит на валюту з боку підприємств і населення призвів до значного скорочення міжнародних резервів країни.

За січень-квітень 2022 року експорт товарів скоротився на 2,4 млрд доларів США (або на 51%), а імпорт товарів, відповідно, на 2,7 млрд доларів США (на 45,7%). Найбільше зниження експорту спостерігалось за такими групами товарів: продовольчі товари - на 52,8%, чорні та кольорові метали - на 71,3%, Хімічна продукція - на 45,7%, мінеральні продукти - на 41,9%, продукція машинобудування - на 35%, промислова продукція-на 44,5%.

Зовнішня агресія і загальний інформаційний фон про ескалацію військових ризиків чинять фундаментальний негативний вплив на ділові очікування вітчизняних підприємців та іноземних інвесторів і значно погіршують настрій українських громадян і домогосподарств. Це різко збільшує фінансові ризики, знижує кредитні рейтинги України і погіршує умови доступу і вартість запозичень. Наслідком високих інвестиційних ризиків стало значне погіршення динаміки прямих іноземних інвестицій.

Тенденція припливу прямих інвестицій протягом 2017-2019 років вказує на їх поступове збільшення після кризи 2014 року. Послаблення ризиків безпеки в наступні роки допомогло покращити настрої інвесторів. У 2021 році Україні вдалося відновити інвестиційну активність і забезпечити приплив прямих іноземних інвестицій у розмірі 6,7 млрд.дол. США. Військова агресія спричинила скорочення інвестицій за перші 4 місяці 2022 року в 21,6 рази порівняно з аналогічним періодом 2021 року, що вкрай недостатньо для досягнення цілей структурної модернізації національної економіки.

Висновки

Дана стаття присвячена оцінці макроекономічних показників України під час війни. Загальні оцінки економічних втрат України, зроблені різними експертними групами, істотно розрізняються, проте, на думку більшості дослідників, втрати за 100 днів війни склали не менше 600 мільярдів доларів. Існуюча прогнозна оцінка втрат України від військової агресії суттєво різняться між собою через методологічні невідповідності в розрахунках. Щоб отримати достовірні результати економічних і похідних втрат від війни, ми пропонуємо провести оцінку в трьох напрямках: оцінка місцевих економічних втрат, оцінка прогнозованого падіння обсягу ВВП України в період військового вторгнення і оцінка потенційних економічних втрат, які включають можливий, але

нереалізований обсяг зростання ВВП за умови відсутності збройного конфлікту на території України. Оцінка місцевих втрат показала, що за перші 100 днів війни вони перевищили понад 100 мільярдів доларів США без урахування втрат об'єктів інфраструктури, розташованих на окупованих територіях. Однак заявлена сума занижена через тимчасову затримку в отриманні даних і неможливість оцінити всі збитки (зокрема, людські втрати). Тому така оцінка є досить приблизною і неточною.

Список використаних джерел

1. Вноровский Г.Я. Dług publiczny w uni ieuropejskiej Iproby jego zmniejszania / H.J. Wnоровski // Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я. Купалы. – 2017. – № 3 (7). – С. 43-50
2. Ганзиська Т. Сучасне розуміння поняття та структури фінансової системи. Юридичний науковий економічний журнал. 2016. № 5. С. 48-50.
3. Гіржева О.М. Теоретичні аспекти фінансового планування суб'єктів підприємницької діяльності / О.М. Гіржева // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. – 2018. – Вип. 193 – С. 149-157.
4. Гонта О. Фінансове планування на підприємствах реального сектору економіки / О. Гонта, О. Кальченко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2017. – № 4 (12). – С. 128-133.
5. Орел М.В. Фінансова система як невід'ємна складова економічного процесу країни / М.В. Орел // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 1. – С. 141-152.
6. Селіверстова Л.С. Фінансова система України: особливості функціонування та напрями удосконалення / Л.С. Селіверстова, І.П. Адаменко // Економіка та держава. – 2018. – № 6. – С. 17-20.
7. Школьник І.О., Васильєва Т.А., Леонов С.В. Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України: монографія. Суми : Сумський державний університет, 2017. 343 с.
8. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві / О.Д. Щербань // Молодий вчений. – 2017. – № 6 (46). – С. 530-534.